FIL-PRIM’AWLA TAL-QORTI ~IVILI

IM}ALLEF

ONOR. JOSEPH R. MICALLEF LL.D.

ILLUM it-Tlieta, 5 ta’ Marzu, 2002

Kaw\a Numru 16
~itazz. Nru. 2332/99JRM

Rita CAMILLERI armla ta’ Carmelo Camilleri

vs

Maria Con`etta *sive* Mary mart Emanuel BIANCO u l-istess Emanuel Bianco

Il-Qorti:

Rat l-Att ta`-~itazzjoni mressaq fil-25 t’Ottubru, 1999, li bih l-attri`i ippremettiet:

1. Illi bi prokura tat-8 t’Ottubru 1998 (Dok. A) l-attri`i kienet awtorizzat lill-konvenuta o]tha biex g]an-nom tag]ha issarraf cheques, komprizi dawk tal-pensjoni, u biex tirtira l-flus tag]ha minn kwalunkwe bank Malti u

tir`evi l-interessi, liema prokura kienet [iet revokata formalment b'ittra uffi`jali tal-14 t'April 1999; u

2. Illi l-konvenuta kienet g]an-nom tal-attri`i irtirat (a) mis-Savings Bonanza A/c 11841813014 f'APS Bank Ltd Floriana is-somom ta' seba' mija disg]a u disg]in lira maltin tnax-il `entezmu (Lm799.12) u ta']ames mija u wa]da liri maltin]amsin `entezmi (Lm501.50,0) fid-9 ta' Novembru u fis-17 ta' Novembru 1998 rispettivament u (a) mill-Account Number 18604628029 Bank of Valletta Ltd Floriana Branch, is-somom ta' g]axar liri maltin (Lm10) u elf sittax-il lira maltin u ]ames `entezmi (Lm1016.05) it-tnejn fil-11 ta' Jannar 1999 (Dok. B, X, Y u C) - b'kollox is-somma ta' elfejn tlett mija sitta u g]oxrin lira maltin sebg]a u sittin `entezmi (Lm2326.67,0); u

3. Illi meta l-attri`i telqet mid-dar tal-konvenuti (fejn kienet marret toqg]od g]al xi zmien) <u>inter alia</u> hija talbithom b'ittra uffi`jali tad-19 t'April 1999 biex jirrestitwulha l-imsemmija somom (Dok. D) il-konvenuti, g]alkemm ippretendew li l-imsemmija somom kienu [ew mog]tija lilhom, huma ippretendew ukoll li kienu rrendew servi[i u prestazzjonijiet lill-attri`i u g]alhekk is-somma mitluba mill-attri`i kellha tonqos; u

4. Illi l-konvenuti offrew li j]allsu lura somma konsiderevoli mill-imsemmija somma kif jirri\ulta mill-korrisponden\a hawn annessa markata Dok. 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 u 8 izda ma waslux biex jiffirmaw l-iskrittura privata sabiex i]allsu is-somma imsemmija fil-korrisponden\a per mezz ta' rati; u

5. Illi fil-fatt il-konvenuta kienet ukoll tinkassa ic-cheques tal-pensjoni tal-attri`i u anke inkassat somom o]ra li kienu altru li bizzejjed biex jag]mlu tajjeb g]all-bzonnijiet tag]ha;

G]alhekk l-attri`i talbet lil din l-Onorabbli Qorti g]aliex m'g]andhiex, prevja okkorrendo id-dikjarazzjoni li l-attri`i

qatt ma g]amlet donazzjoni lill-konvenuti tal-imsemmija somom kif ukoll id-dikjarazzjoni li jekk il-konvenuti fadallhom jie]du xi ammont ming]and l-attri`i g]as-servi[i u prestazzjonijiet preti\i minnhom wara li jittie]du in konsiderazzjoni l-pensjoni u somom o]ra (izda mhux dawk bankarji) li kienu nkassaw dan l-ammont g]andu jitnaqqas mis-somma hawn ta]t mitluba, tikkundanna lill-konvenuti i]allsu u jirrestitwixxu lill-attri`i l-imsemmija somma totali ta' elfejn tlett mija sitta u g]oxrin lira maltin sebg]a u sittin `entezmi (Lm2326.67,0) iritirata mill-imsemmija Banek mill-konvenuta kif fuq ing]ad jew somma o]ra verjuri jekk ikun il-ka\ g]ar-ragunijiet fuq imsemmija - salvi drittijiet o]ra;

Bl-ispejje\ komprizi dawk tal-ittra uffi`jali tad-19 t'April 1999 u bl-img]ax ta' 8% fis-sena mid-data tal- istess ittra uffi`jali kontra l-konvenuti li huma m]arrkin g]as-subizzjoni;

Rat id-Dikjarazzjoni ma]lufa u n-Nota tax-Xiehda tal-attri`i, flimkien mal-erbatax-il (14) dokument mehmu\in mag]ha;

Rat illi l-im]arrkin, notifikati kif imiss wara l-]inijiet legali fl-4 ta' Frar, 2000[1], skond Degriet ta' din il-Qorti (diversament presjeduta) tal-31 ta' Jannar, 2000[2], wara talba tal-attri`i b'Rikors ta' dak inhar stess[3], naqsu li jressqu Nota tal-E``ezzjonijiet fi\-\mien mog]ti lilhom mil-li[i, u naqsu li jidhru jew li jkunu rappre\entati fi\-\ew[smig] minnufih wara tali notifika, u b'hekk baqg]u kontuma`i;

Rat il-verbal tas-smig] tat-13 t'April, 2000, li matulu l-Qorti (diversament presjeduta) laqg]et ix-xhieda tal-attri`i mressqa b'\ew[ (2) affidavit, u fuq talba tal-avukat tal-attri`i,]alliet il-kaw\a g]as-sentenza g]all-1 ta' {unju, 2000[4];

---

[1] Pa[. 29 *tergo* tal-pro`ess
[2] Pa[. 28 tal-pro`ess
[3] Pa[. 27 tal-pro`ess
[4] Pa[. 34 tal-pro`ess

Rat ir-Rikors imressaq mill-im]arrkin fit-12 ta' Mejju, 2000, li bih talbu li l-Qorti t]allihom jikkontestaw il-kaw\a, u dan wara li fissru x'kienu r-ra[unijiet li min]abba fihom ma kinux ressqu Nota tal-E``ezzjonijiet f'waqtha[5];

Rat it-Twe[iba mressqa fit-8 ta' {unju, 2000[6], li biha u g]arra[unijiet hemm imsemmija, l-attri`i opponiet g]at-talba tal-im]arrkin li jit]allew ine]]u l-kontuma`ja tag]hom u jressqu Nota tal-E``ezzjonijiet;

Rat id-Degriet tal-5 ta' Lulju, 2000[7], li bih]atret lill-Avukat Dottor Kenneth Gulia b]ala Assistent {udizzjarju, sabiex jisma' l-provi kollha dwar ir-rikors tal-im]arrkin;

Rat il-verbali tas-seduti mi\muma mill-Assistent {udizzjarju fl-1 ta' Di`embru, 2000[8], it-18 ta' Jannar, 2001[9], it-28 ta' Frar, 2001[10] u d-9 t'April, 2001;

Rat l-atti kollha tal-kaw\a;

Semg]et it-trattazzjoni tal-avukati tal-partijiet dwar l-episodju tal-kontuma`ja tal-im]arrkin;

Rat id-Degrieti tag]ha tal-15 ta' Mejju, 2001, u tal-21 ta' {unju, 2001, li bihom]alliet il-kaw\a g]al de`i\joni dwar it-talba tal-im]arrkin biex jit]allew jikkontestaw il-kaw\a;

Ikkunsidrat:

Illi b'din il-kaw\a l-attri`i qeg]da titlob li l-im]arrkin iroddulha lura s-somma ta' Lm 2326.67 li tirrappre\enta diversi ammonti li n[ibdu mill-im]arrka minn kontijiet bankarji

[5] Pa[. 35 tal-pro`ess
[6] Pa[[. 41-2 tal-pro`ess
[7] Pa[. 43 tal-pro`ess
[8] Pa[[. 48 sa 52
[9] Pa[[. 53 sa 56 tal-pro`ess
[10] Pa[[. 59 sa 61 tal-pro`ess

f'isem l-attri`i, meta l-im]arrka kienet in]atret b]ala prokuratri`i tal-attri`i f'Ottubru tal-1998[11];

Illi l-attri`i ti[i o]t l-im]arrka Con`etta Bianco, g]amlet xi \mien tg]ix fid-dar ta' din u, f'April tal-1999, wara li telqet minn dik id-dar, ne]]itilha l-mandat li kienet tatha[12];

Illi jidher li, sa ftit \mien qabel ma nfet]et il-kaw\a, l-kwestjoni kienet waslet biex b'xi mod ti[i irran[ata billi ssir kitba bejniethom: sa dan l-istadju, l-im]arrkin kienu mg]ejjuna minn avukat ukoll[13]. Kemm hu hekk, l-a]]ar ittra mibg]uta f'isem l-im]arrkin mill-Avukat Mallia g]andha d-data tat-13 ta' Settembru, 1999, ji[ifieri ftit i\jed minn xahar qabel ma nfet]et il-kaw\a;

Illi, kif ing]ad, l-im]arrkin laqg]u g]andhom kopja tal-Att ta`-~itazzjoni u tal-Avvi\ tas-Smig] fl-4 ta' Frar, 2000, u, kif xehdet l-im]arrka, mill-ewwel marru bl-atti jkellmu lill-Avukat Mallia. I\da billi ma waslux fi ftehim mal-attri`i, g]arrfuh li ma kinux sejrin jinqdew i\jed bis-servizzi tieg]u u riedu jqabbdu Avukat tal-G]ajnuna Legali. Kemm hu hekk, ressqu talba biex jit]allew jikkontestaw il-kaw\a bil-Benefi``ju tal-G]ajnuna Legali fit-28 ta' Frar, 2000[14], u ng]ataw parir favorevoli mill-Avukat g]all-G]ajnuna Legali biex jippro`edu b'dan il-benefi``ju fl-1 ta' Marzu, 2000[15];

Illi, essenzjalment, l-im]arrkin qeg]din jg]idu li r-ra[uni li g]aliha huma naqsu li jressqu f'waqtha n-Nota tal-E``ezzjonijiet kienet min]abba d-dewmien sabiex jin]atrilhom u sakemm se]]ilhom ikellmu l-Avukat g]all-G]ajnuna Legali;

Illi, min-na]a tag]ha, l-attri`i tis]aq li din tal-Avukat g]all-G]ajnuna Legali hija sku\a bla siwi tal-im]arrkin ma]suba biss biex ittawwal il-kwestjoni bla b\onn, billi meta marru

---

[11] Dok "A", f'pa[. 7 tal-pro`ess

[12] Dok "D", f'pa[. 18 tal-pro`ess

[13] Dokti "1", "3", "5" u "8", f'pa[[. 14, 16, 18 u 22-3 tal-pro`ess

[14] Ara Inkartament f'pa[. 37 tal-pro`ess

[15] Ara Inkartament f'pa[. 38 tal-pro`ess

biex ikellmu Avukat g]all-G]ajnuna Legali kien di[a' g]alqilhom i\-\mien biex iressqu n-Nota tal-E``ezzjonijiet;

Illi, kif [ie de`i\ minn dawn il-Qrati g]add ta' drabi, il-kontuma`ja m'g]andhiex titqies b]ala stqarrija jew ammissjoni ta' dak li qieghed jintalab mill-parti attrici[16]: g]all-kuntrarju, il-kontuma`ja tqieset b]ala kontestazzjoni, u l-bdil li sar fil-li[i pro`edurali fl-artikolu 158 bl-Att XXIV tal-1995 jidher li jtenni din il-fehma. Min-na]a l-o]ra, l-istitut tal-kontuma`ja huwa msejjes fuq il-presuppost li l-im]arrek, bin-nuqqas tieg]u li jwie[eb g]ax-xilja u t-talba tal-parti attri`i, ikun wera dispett lejn is-sej]a tal-Qorti biex jidher quddiemha, liema dispett il-li[i t]ares lejh b]ala g]amil li jist]oqqlu piena - dik li ma jkunx jista' jinda]al fit-tressiq ta' provi - b]ala element ta' disordni so`jali[17];

Illi, fuq ix-xaqliba l-o]ra, u min]abba l-effett irriversibbli li l-kontuma`ja [[ib mag]ha, il-Qrati tag]na dde`idew li r-rigorosita' tal-pro`edura g]andha ti[i applikata u mfissra b'mod restrittiv fis-sens li fejn il-Qorti tkun soddisfatta li ma kien hemm l-ebda nuqqas volut min-na]a tal-persuna m]arrka li jista' jammonta g]al ]tija, m'g]andu jkun hemm l-ebda diffikulta' li l-kontuma`ja titqies [ustifikata[18];

Illi jrid jing]ad ukoll li meta u jekk il-Qorti ssib li l-kontuma`ja tal-im]arrek hija [ustifikabbli u t]alli lil dik il-parti tressaq id-difi\a tag]ha, ma tkunx b'daqshekk biss titqies li qeg]da tikkastiga lill-attur, imma biss tre[[a' f'postu l-ekwilibriju tal-partijiet fl-a]jar istruzzjoni tal-[udizzju. Wara kollox, kull min jifta] kaw\a kontra parti o]ra (g]alkemm, x'aktarx, jittama g]all-kuntrarju) dejjem jistenna li l-parti l-o]ra, malli tir`ievi l-atti ta`-~itazzjoni sejra tressaq il-kontestazzjoni tag]ha;

Illi l-prin`ipji li jirregolaw jekk il-kontuma`ja hijiex bi]tija jew le, [ew g]add ta' drabi mfissra u elenkati. Il-prin`ipji huma

---

[16] Ara, per e\empju, Kumm. **24.11.1934** fil-kaw\a fl-ismijiet ***Wismayer noe vs Magro*** (Kollez. Vol: **XXIX.iii.35**)
[17] App. ~iv. **21.5.1993** fil-kaw\a fl-ismijiet ***Joseph Vella pro et noe vs John Vella***
[18] P.A. **4.7.1991** fil-kaw\a fl-ismijiet ***Vella noe vs Ellul*** (Kollez. Vol: **LXXV.iii.729**)

li: (a) il-kontuma`ja mhix [ustifikata jekk kienet volontarja; (b) jew jekk kienet kolpu\a; (`) li je]tie[li biex tkun [ustifikata ti[i murija ra[uni mist]oqqa g]as-sudisfazzjon tal-Qorti; (d) liema ra[uni [usta trid tissarraf f'impediment le[ittimu; (e) li tali impediment irid ikun indipendenti mir-rieda tal-persuna kontuma`i[19]; minbarra dan, (f) sabiex \ball ikun meqjus b]ala impediment le[ittimu, irid ikun \ball invin`ibbli b'mod li ([) l-impediment le[ittimu li j\omm lill-parti milli tressaq id-difi\a tag]ha irid ikun dik li bnadi o]ra ssej]et b]ala *una necessita' impellente di chiamata ad altri doveri imprescindibili*[20]; u (]) li l-impossibilita' li l-im]arrek jikkontesta t-talba jew li jidher g]as-subizzjoni trid tkun gravi u fi\ika, u e``ezzjonalment biss, wa]da morali[21];

Illi sa minn dejjem, il-Qrati tag]na qiesu li jag]mlu differenza bejn il-kontuma`ja ta' tort u dik [ustifikabbli. Huma ssoktaw b'din il-linja wkoll sa dawn l-a]]ar \minijiet billi iddistingwew bejn dak l-im]arrek li juri di\interess assolut u l-ie]or li, kieku mhux g]ax kien mi\mum minn xi `irkostanza b]al dik imsemmija aktar 'il fuq, juri kull fehma li jikkontesta l-kaw\a u li ma la]aqx g]amel dan g]al ra[uni li ma kienx ja]ti g]aliha[22];

Illi dwar x'jag]mel kontuma`ja wa]da kolpu\a, din il-Qorti tag]mel riferenza g]al dak li qalet il-Qorti tal-Appell f'sentenza tag]ha tas-**7 ta' Marzu, 1994**, fil-kaw\a fl-ismijiet <u>Joseph Delceppo vs Onorevoli Raymond Bondin et,</u> fejn ing]ad li "il-kolpa tikkonsisti fl-omissjoni tal-konvenut li, in konformita' mad-doveri imposti mil-li[i, jonqos li jag]mel l-arran[amenti ne`essarji, fid-dar u fil-post tax-xog]ol, biex jaslu g]andu l-ittri re[istrati li jaslulu, jew meta jag]mel dawk l-arran[amenti imbag]ad jonqos li jsir jaf b'dak li suppost ikun jaf. . . .Il-ka\ijiet fejn ikun hemm nuqqasijiet pruvati tat-terzi persuni li jir`ievu l-atti

[19] App. Kumm. **20.1.1996** fil-kaw\a fl-ismijiet ***Mizzi et noe vs Navarro*** (Kollez. Vol: **LXXX.ii.234**)

[20] App.~iv. **29.5.1937** fil-kaw\a fl-ismijiet ***Cassar vs Vassallo*** (Kollez. Vol: **XXIX.i.1581**)

[21] Ara, per e\empju, App. ~iv. **12.12.1975** fil-kaw\a fl-ismijiet ***Paul Grixti vs Direttur tax-Xog]lijiet Pubbli`i***; u P.A. **27.2.1995** fil-kaw\a fl-ismiijiet ***Naudi Montaldo nomine vs Xuereb*** (Kollez. Vol: **LXXIX.ii.1214**)

[22] P.A. **9.12.1993**, fil-kaw\a fl-ismijiet ***Gloria Beacom vs Anthony Spiteri Staines*** (Kollez. Vol. **LXXVII.iii.195**)

bil-posta, jitolbu konsiderazzjoni o]ra, u li jridu ji[u ri\oluti skond il-konkretezza ta' kull ka\";

Illi minbarra dan, il-prin`ipju ewlieni tal-]aqq naturali tal-*audi alteram partem* jitfa' responsabbilta' mhux \g]ira fuq il-[udikant li jg]arbel bl-akbar reqqa u qies xilja li twassal lil xi wa]da mill-partijiet li ti[i mi\muma milli tressaq il-ka\ tag]ha quddiem it-tribunal li jkun[23];

Illi, b]ala fatt, irri\ulta li l-im]arrkin ta]btu]afna u g]al \mien twil biex jassikuraw laqg]a mal-avukat g]all-G]ajnuna Legali li n]atrilhom. Qabel dan, huma stennew, kif su[[eriti li jag]mlu, g]all-]atra tal-avukat li lilu jmiss it-turn. Inzerta wkoll li l-avukat ma]tur, f'\ew[okka\jonijiet qabel ma tressaq ir-rikors tag]hom ta]t e\ami u wara l-1 ta' Marzu, 2000, kellu jsiefer minn Malta g]al xi \mien g]al ra[unijiet personali, u min]abba f'hekk ukoll l-im]arrkin ma setg]ux isibuh jew jinqdew bis-servizzi professjonali tieg]u;

Illi l-Qorti tifhem li l-kejl ta' jekk wie]ed jitqiesx traskurat fil-kontuma`ja tieg]u m'g]andux ji[i determinat biss minn jekk ikunx g]adda inutilment i\-\mien li wie]ed iressaq Nota tal-E``ezzjonijiet. Hemm fatturi o]rajn li jix]tu dawl fuq tali traskura[ni. Li jrid jing]ad biss hu li, f'dan il-ka\, l-avukat Mallia, imressaq b'xhud mill-attri`i, xehed[24] li hu kien g]adu jie]u ]sieb l-interessi tal-im]arrkin mi\\ew[in Bianco sa wara li waslitilhom in-notifika ta`-~itazzjoni, u li kien qieg]ed jipprova jil]aq ftehim mal-avukat tal-attri`i li mieg]u kien ukoll tkellem dwar il-possibilita' li "j[edded" it-terminu biex titressaq in-Nota tal-E`ezzjonijiet. Dan il-fatt jix]et pi\ qawwi fis-soluzzjoni tal-kwestjoni pre\enti, u jfisser g]aliex l-im]arrkin in]lielhom \mien prezzju\ matul l-g]oxrin jum min-notifika u ting]ata spjega ra[onevoli g]aliex ma kienx qabel erbat ijiem wara li g]alaq dak it-terminu li se]]ilhom jag]mlu kuntatt mal-Avukat g]all-G]ajnuna Legali;

---

[23] P.A. RCP **16.3.1999** fil-kaw\a fl-ismijiet ***Dr Christopher Muscat vs Raymond Bu[eja noe***
[24] Pa[. 59 tal-pro`ess

Illi minn dawn i`-`irkostanzi l-Qorti tasal g]all-fehma s]i]a li l-im]arrkin ma kienu bl-ebda mod traskurati f'dak li g]amlu u, g]alkemm kien hemm g]add ta' `irkostanzi li ma setg]ux ]asbuhom jew ]asbu g]alihom minn qabel, u\aw l-g]aqal li wie]ed jistenna biex jing]ataw widen fil-kaw\a li kienet qeg]da ssirilhom. Hija ]a[a `erta li ma jistax jing]ad li huma ja]tu ta' kontuma`ja kolpu\a u li turi dispett lejn il-Qorti u l-pro`ess [udizzjarju in [enerali;

G]al dawn ir-ra[unijiet, il-Qorti qeg]da tidde`iedi billi:

Issib li l-im]arrkin urew ra[uni tajba bi\\ejjed biex jit]allew jikkontestaw il-kaw\a u qeg]da g]alhekk tag]tihom g]oxrin (20) jum millum biex iressqu Nota bl-e``ezzjonijiet tag]hom.

L-ispejje\ ta' din il-kwestjoni jibqg]u biex ji[u de`i\i mas-sentenza a]]arija.

Moqrija

ONOR. JOSEPH R. MICALLEF LL.D.,
5 ta' Marzu, 2002

Charles Falzon,
Deputat Re[istratur,
5 ta' Marzu, 2002